

vergadering **C148**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 21 februari 2024

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van de wielersport

– 1206 (2023-2024)

3

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van de wielersport
– 1206 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Wat ons betreft, heeft de wielersport zeker een toekomst. Ik denk dat we daar een kamerbrede meerderheid voor zullen vinden in deze commissie en ver daarbuiten.

Dat is echter niet evident. Als wielersportliefhebber had ik deze vraag eigenlijk liever niet gesteld, maar de toestand is wat hij is. Het jeugdwielrennen kent op dit moment een zware crisis, als we kijken naar het aantal organisaties en organisatoren die overblijven. De cijfers stonden vorige week in Het Nieuwsblad. In 2010 waren er nog ongeveer 345 juniorenwedstrijden in Vlaanderen en evenveel nieuwelingenkoersen. Dat aantal is dit jaar teruggevallen tot ongeveer 150 per jaar per categorie. Het aantal jeugdwedstrijden is op die manier nagenoeg gehalveerd in diezelfde periode. Zeker in bepaalde regio's, zoals Limburg, is dat eigenlijk een acuut probleem. West- en Oost-Vlaanderen scoren nog relatief goed als het gaat over het aantal organisaties, maar we zien dat de regionale spreiding, die toch belangrijk is voor een sport om als volkssport door het leven te gaan, ontbreekt.

Het is geen nieuw probleem en de redenen zijn divers. Er zijn de effecten van de vergrijzing bij de organisatoren en de vrijwilligers, de stijgende kostprijs en het gebrek aan inkomsten. Het model waarbij er vroeger werd rondgegaan bij de plaatselijke zelfstandigen en horeca om een wielersportwedstrijd te financieren, staat onder druk. Daarnaast is er de groeiende vrees met betrekking tot aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid, administratieve overlast gecombineerd met digitalisering en het feit dat niet iedereen mee is met die digitalisering, problemen om veilige parcoursen te vinden en het gebrek aan vrijwilligers. Het zijn allemaal redenen die ervoor zorgen dat organisaties en organisatoren afhaken en we in Vlaanderen minder wedstrijden zien.

We zijn niet alleen. Ook in Nederland zijn er problemen op dat vlak. Daar hebben ze ook nog eens het probleem van stikstof en de impact op natuur als bijkomende factor om al dan niet nog wedstrijden te kunnen organiseren. Maar in Nederland zijn ook wel wat goede voorbeelden te vinden. Daar levert men de inspanning om afgesloten parcoursen te creëren om snel, veilig en efficiënt jeugdwedstrijden te organiseren.

Minister, u ondersteunt de wielersport, onder meer via Cycling Vlaanderen, de decretaal erkende en gesubsidieerde unisportfederatie die officiële wielersportwedstrijden organiseert. Deze federatie heeft de voorbije jaren al heel wat actieplannen en projecten opgezet, onder meer rond vrijwilligerswerk en -werking, bijvoorbeeld via het actieplan #SterkVrijwilligerswerk. Dat plan loopt ondertussen meer dan een jaar.

Minister, ik heb een aantal vragen en voorstellen voor u.

Wat vindt u van de evolutie inzake wedstrijdorganisaties voor jeugdwielrennen? Deelt u de bekommernis van de wielersportwereld dat het verminderen van dergelijke jeugdwedstrijden een bedreiging kan zijn voor de toekomst van de wielersport in Vlaanderen?

Voorziet u concrete acties om daaraan tegemoet te komen? Zo ja, welke en wanneer?

Hoe evalueert u het actieplan van Cycling Vlaanderen rond #SterkVrijwilligerswerk, na een jaar werking? Welke lessen kunnen er worden getrokken en hoe wordt dit voortgezet?

Lokale besturen zijn een heel belangrijke partner voor organisatoren van wielervedstrijden, niet alleen omdat men over lokale wegen rijdt, maar ook omdat men onder andere via subsidiëring, logistieke en administratieve steun en het beschikbaar stellen van uitleenmateriaal op lokaal niveau heel veel kan doen om organisatoren te helpen. Voorziet u op dat vlak overleg met de lokale besturen? Kunnen goede voorbeelden worden verspreid en bekendgemaakt? Er zijn zeker initiatieven te nemen op dat vlak.

In Nederland wordt gewerkt met afgesloten circuits voor wegwedstrijden die speciaal daartoe worden aangelegd of voorzien. Ook in Vlaanderen is al geïnvesteerd, maar dan eerder in andere disciplines van het wielrennen, zoals parcoursen voor BMX of mountainbike of de nieuwe wielerpiste in Limburg. Wilt u ook voor het wegwielerennen dergelijke aparte en gesloten circuits overwegen en/of onderzoeken?

Sport Vlaanderen subsidieert al vele jaren diverse wielersorganisaties op basis van de subsidiereglementen voor grote evenementen. Dat gaat over wereldkampioenschappen (WK's) en Europese kampioenschappen (EK's), maar ook de grote klassiekers in Vlaanderen kunnen rekenen op uw financiële steun. Dat is heel belangrijk, maar misschien kunnen we met de organisatoren als Golazo, Flanders Classics en andere samenwerken om het aantal jeugdwedstrijden in diverse categorieën uit te breiden. Misschien is het wel een goed idee om aan de subsidiëring van die topwedstrijden een voorwaarde te koppelen voor de organisatie van jeugdwedstrijden? Zult u daartoe initiatief nemen?

Cycling Vlaanderen voorziet al uitleenmateriaal voor organisatoren om bijvoorbeeld met Boplans, de grote gele bakken langsheen het parcours, de parcoursen te beveiligen. Kan dit initiatief verder worden verruimd met meer materiaal? Of kan Vlaanderen hierbij ondersteunen met het groepsaankoopprogramma Sportsport? Zult u initiatieven nemen op dat vlak?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat we het er in deze commissie inderdaad kamerbreed over eens zullen zijn dat Vlaanderen een wielernatie is en dat altijd zal blijven. Dat veronderstelt wel dat er voldoende competitieve wedstrijden zijn, ook voor jonge wielrenners. Ik ben wel gevoelig voor de alarmsignalen die op dat vlak worden gegeven.

Ik wil wel een puntje van nuance meegeven. We moeten altijd de beste balans vinden voor jonge talenten, ook wat het aantal wedstrijden betreft. Het gaat om jongeren wiens lichaam in volle ontwikkeling is. Ook vanuit Cycling Vlaanderen wordt dit evenwicht benadrukt. Je stelt ook bij de renners vast dat vele wedstrijden die worden georganiseerd niet volzet zijn, hoewel het aantal deelnemers in globo niet bepaald is afgenomen. Het aantal competitiesporters is niet afgenomen, maar we stellen wel vast dat sporters ervoor kiezen om een selectie te maken van welke wedstrijden ze meedoen, in functie van hun programma. Je ziet dat trouwens ook bij de profrenners en als een soort van trickledowneffect ook bij de jongere sporters.

Dat wil absoluut niet zeggen dat er geen enkel probleem is, integendeel. Ten eerste is er de algemene daling van het vrijwilligersengagement dat zich breed maatschappelijk manifesteert en dus ook in een populaire sport als de wielersport, terwijl we vandaag juist méér signaalgevers nodig hebben, door de toename van straatmeubilair allerhande, paaltjes, drempels enzovoort – u kent het. De wielervedstijden vissen natuurlijk ook in dezelfde vijver als andere sportorganisaties, maar ook niet-sportieve evenementen zoals rommelmarkten, optochten en allerhande evenementen. Daar waar signaalgevers vroeger tevreden waren met de spreekwoordelijke pistolet en een drankje, is de prijs vandaag letterlijk wat opgelopen tot een volwaardige vrijwilligersvergoeding met onkosten.

Het actieplan van Cycling Vlaanderen, #SterkVrijwilligerswerk, zet in op het versterken en vooral futureproof maken van het vrijwilligersbeleid van de organisaties. Dat actieplan hebben we ondersteund via Sport Vlaanderen. Het zet in op de vrijwilliger van de toekomst: hoe kan de werking van clubs en organisatoren beter worden afgestemd op de noden van aankomende vrijwilligers? We hebben daarvoor interne opleidingen georganiseerd en inspiratiesessies voor de clubs en clubtrajecten opgestart.

Dat is eigenlijk nog maar één jaar in werking. Daarom is het wat vroeg om nu al grote conclusies te trekken, maar we zien wel potentieel om dit ook naar andere sportfederaties te kunnen vertalen. Het project werd goedgekeurd om in 2024 voor een tweede jaar steun te ontvangen, zodat we na een projectjaar waarin eerst voor basiskwaliteit werd gezorgd, nu ook kunnen inzetten op kwantiteit.

Het tweede element is dat organisatoren worden geconfronteerd met oplopende kosten. De koers wordt gewoonweg duurder en het verdienmodel zoals het er twintig jaar geleden uitzag, houdt inderdaad geen stand meer. U schetst dat ook. In aanvulling op wat u zelf aanbrengt, geef ik mee dat er ook kosten zijn voor ziekenwagens en EHBO. Ook op dat vlak zijn we een beetje strenger geworden. Dat is goed, maar dat brengt natuurlijk wel wat kosten met zich mee. Er zijn ter zake wat nieuwe wettelijke verplichtingen. Het is niet evident voor de kleinere organisatoren. We hebben ook geprobeerd om daar op Vlaams niveau een overeenkomst te kunnen sluiten met Rode Kruis-Vlaanderen of Het Vlaamse Kruis. Door hun eigen lokale organisatie bleek dat vooralsnog echter niet mogelijk. We bekijken toch opnieuw wat we, samen met Cycling Vlaanderen, kunnen bewerkstelligen. Eventueel, als dat niet op Vlaams niveau kan, kunnen we dat misschien op provinciaal niveau doen en misschien, met een soort van modelovereenkomst, ook op lokaal niveau.

Dat brengt mij bij de rol van de lokale overheden waarover u het hebt. Ik wil daarbij eerst de verdeling tussen Vlaanderen en lokale overheden verduidelijken. Wat betreft de kleinere koersen kijken we naar de lokale overheden. Dat is evident. Gelukkig hebben we daarnaast ook wel wat bovenlokale koersen: de Vlaamse, nationale of internationale wedstrijden. Die krijgen ondersteuning van Sport Vlaanderen. In 2024, dit jaar, zijn er vier World Tour- of ProTour-koersen die een aparte subsidie krijgen voor hun juniorenkoers: E3 Classic, de u bekende Nokere Koers, Kuurne-Brussel-Kuurne en Flanders Tomorrow Tour. Daarnaast voorzien we in een financiële ondersteuning voor promotionele jeugddagen in het kader van de Ronde van Vlaanderen en Gent-Wevelgem.

De lokale besturen kunnen vanuit hun verschillende diensten op vele vlakken ondersteunen. Belangrijk daarbij is dat gemeenten en steden bij subsidies het aantal signaalgevers in de berekening kunnen meenemen. Op sommige plaatsen gebeurt dit reeds. Dat lijkt me ook een goede praktijk. Daarnaast is het belangrijk om voor een eenvoudige administratieve procedure te zorgen. De e-tool van Sport Vlaanderen kan daarbij helpen als voorbeeld en inspiratie. Vele organisatoren ontvangen ondersteuning in de vorm van een logistieke ondersteuning. Dat is niet onbelangrijk. Organisatoren kunnen trouwens ook in een van de vijf uitleendienstes die wij zelf met Sport Vlaanderen hebben, terecht voor seingeversmateriaal. Zelfs de meest kleine materialen, zoals bordjes, armbanden en hesjes kunnen daar worden uitgeleend.

Vanuit Sport Vlaanderen ondersteunen we uiteraard ook indirect op andere manieren. Er zijn structurele decretale werkingssubsidies voor hun basistaken. Als Vlaamse overheid faciliteren we ook op een fundamentele manier het actieve beleid dat de federatie onderneemt rond jeugdwielervedstrijden. In 2024 zullen we in dat kader een kleine 600.000 euro uitgeven. Ook binnen de beleidsfocussen kan Cycling Vlaanderen projectsubsidies krijgen, zoals bijvoorbeeld het geval is voor de actie #SterkVrijwilligerswerk, waarin we voor 55.000 euro tussenkomen.

Cycling Vlaanderen voorziet hiermee bijvoorbeeld in extra subsidies voor de organisatoren van regionale koersen voor junioren en nieuwelingen. Ze zetten in op ondersteuning van de organisatoren, bijvoorbeeld via een toegankelijk onlineportaal op de website waarop elke organisator de nodige informatie en ondersteuning kan vinden voor draaiboeken, de stand van zaken over de regelgeving, vergunningsaanvragen, wedstrijdmaterialen, verzekeringen, medische diensten enzovoort. We trachten daar maximaal te ondersteunen en begeleiden.

Dan kom ik tot de veiligheidsmaterialen. Wielersorganisatoren kunnen nu al terecht bij Cycling Vlaanderen om het nodige organisatiemateriaal te verkrijgen voor hun jeugdwedstrijden en andere. Elke organisator kan gratis in een van hun eigen uitleendienstent terecht voor wedstrijdmaterialen en signalisatie, maar ook voor stootkussens – ook die zijn voorradig. Momenteel worden de beschikbare Boplans massaal uitgeleend en voert de federatie onderhandelingen met de betrokken bedrijven om in de toekomst het aantal exemplaren in stock te kunnen verhogen.

Met al die initiatieven en handvatten hopen we zo veel mogelijk drempels weg te werken voor de organisatoren en hen maximaal te ontzorgen.

De aparte wielercircuits zijn er niet alleen in Nederland. Ook bij ons zijn die er al, met ondersteuning vanuit Sport Vlaanderen. Een gemeente kan bij Sport Vlaanderen terecht voor steun binnen het kader van het decreet voor bovenlokale sportinfrastructuur voor de aanleg van nieuwe infrastructuur. We hebben recent een subsidie toegekend voor een nieuwe piste, op de hippodroom in Kuurne. Die is momenteel in aanleg of alleszins nog niet volledig gerealiseerd.

De wielersector geeft ook aan dat er veel mogelijkheden liggen in de militaire domeinen verspreid over Vlaanderen. Zo worden bijvoorbeeld het militair domein in Ursel en dat in Heverlee nu al gebruikt voor wielerswedstrijden, in een afgesloten, veilige omgeving, maar we zouden die faciliteiten nog kunnen uitbreiden, en ook andere militaire locaties zouden misschien wel in aanmerking kunnen komen. We ondersteunen de oproep van Cycling Vlaanderen en vragen meer overleg met de federale bevoegde collega.

Er zijn dus inderdaad wel wat elementen die ons zouden moeten verontrusten in de organisatie van wielerswedstrijden. Iedereen is zich daarvan bewust. Samen met de sector voeren we een uitgebreid en gefocust beleid. Zo eindigen we met het uitgangspunt dat we echt een wielersnatie kunnen blijven.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Eindigen met het uitgangspunt: het maakt de cirkel alleszins rond.

Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Ik ben mij ervan bewust dat de problematiek niet nieuw is, dat die wordt erkend door het beleid en door de federatie, en dat er al wat acties worden opgezet. Als je een vraag stelt over de wielersport, is het uiteraard wachten op het moment dat je dit spreekwoord kunt gebruiken: ik heb het gevoel dat we een tandje moeten bijsteken in de ondersteuning van organisatoren en lokale besturen. We kijken niet zo heel vaak naar Wallonië als het over de koers gaat, maar ik heb gezien dat men daar, naast initiatieven via federaties en dergelijke die wij ook in Vlaanderen kennen, nu sinds dit jaar een rechtstreekse subsidielijn heeft uitgezet voor lokale organisatoren. Er zijn er daar in Wallonië slechts 63; de toestand is er nog ernstiger dan in Vlaanderen.

Minister, eigenlijk zouden we tot een soort van koerspact moeten kunnen komen met elk lokaal bestuur, met drie belangrijke partijen: de lokale besturen, de lokale organisatoren en clubs en dan Vlaanderen/Cycling Vlaanderen. Zij hebben allen een belangrijke rol te spelen om gemeente per gemeente, stad per stad te bekijken op welke

manier de organisatie van wielervedstrijden mogelijk kan worden gemaakt en ondersteund met financiële, maar ook logistieke en administratieve ondersteuning. We moeten het momentum van de lokale verkiezingen grijpen om de noodkreet van de wielersport op de agenda te zetten van de politieke partijen die straks hun programma's zullen maken op lokaal niveau, en daarna op de agenda van de lokale besturen die hun bestuursakkoorden zullen maken en een meerjarenplan zullen opmaken.

Met relatief beperkte inspanningen kan men een groot effect hebben voor deze sport. Er zijn bijvoorbeeld lokale besturen die inderdaad, waar een EHBO-post of ambulance verplicht is bij de organisatie van een sportevenement, die kosten voor hun rekening nemen. Dat gaat niet over tienduizenden euro's per jaar, maar het maakt wel het verschil voor lokale organisatoren om al dan niet een organisatie op te zetten. Lokaal bestuur per lokaal bestuur kan zo'n pact worden gesloten tussen de wielersorganisatoren en clubs, Vlaanderen en Cycling Vlaanderen en de lokale besturen. We kunnen inzetten op veilige circuits en een aantal straten analyseren op het vlak van straatmeubilair. Je kunt drempels aanleggen, maar ook wegneembare bloembakken plaatsen om het verkeer veilig te laten verlopen, die dan weer kunnen worden verwijderd bij de organisatie van wielervedstrijden enzovoort. Er is een veelheid van acties nodig om dit probleem aan te pakken, zonder dat het heel veel geld of belastinggeld hoeft te kosten. Op basis van de ingrediënten van het beleid van vandaag kan er inderdaad een tandje worden bijgestoken. Zo'n pact samen met elk lokaal bestuur zou een nuttige insteek kunnen zijn.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik sluit graag aan namens de N-VA-fractie, zeker bij de laatste oproep van de heer Bothuyne. We moeten dat inderdaad ter hand nemen. 'Waar een wil is, is een weg', wordt vaak gezegd. Een wielervedstrijd moet altijd ergens worden gereden. Het is inderdaad de grote verantwoordelijkheid van lokale besturen om te participeren. Je maakt je niet altijd populair door wegen af te sluiten.

Veiligheid is heel belangrijk. Sta me toe dat hier te zeggen. Ik woon in een dorp en verwijs graag naar twee van mijn dorpsgenoten. Een ervan is Stig Broeckx, die heel zwaar ten val is gekomen. Een tweede is minder bekend. Het gaat om een vriend van Remco Evenepoel, Stef Loos, die tijdens een wielervedstrijd in de omgeving van Moeskroen het leven heeft gelaten.

Minister, daarom ligt de klemtoon op de veiligheid en op het aanbod van allerlei hulpmiddelen. Het is een tweesnijdend zwaard: je hebt heel veel vrijwilligers nodig, en zij hebben heel grote verantwoordelijkheden. Ik denk dat de uitspraak in het geval van Stef Loos nog niet helemaal is afgerond, maar het had blijkbaar te maken met pijlen die niet juist hingen. Een wielervedstrijd op openbaar domein doe je in ieder geval niet zomaar. Dat is een grote verantwoordelijkheid.

Soms zijn er afgesloten circuits mogelijk. Ik zie bij ons ook dat heel veel jongeren hun eerste stappen in de wielersport zetten via BMX, wat ook op een beperkt circuit of op een afgesloten mountainbikeparcours gebeurt.

Er zit heel veel eten en drinken in het antwoord van de minister, om ervoor te zorgen dat Vlaanderen inderdaad dat wielersland blijft en dat we flandriens kunnen hebben van Zuid-Limburg tot in De Panne. U zegt dat Limburg tegenwoordig een beetje moeilijk ligt.

Wij willen in ieder geval uw oproep mee onderschrijven.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ga even in op dat laatste. Toevallig ben ik gisteren in ons topsportcentrum in Gent aan de praat geraakt met enkele van onze BMX'ers in afgesloten, aparte circuits. We zijn daar trouwens een heel nieuwe generatie van topsporters aan het klaarstomen. De Olympische Spelen (OS) van Parijs zijn net

iets te vroeg, maar we hebben podiumambities voor de volgende Spelen. Ook op dat vlak blijven we ondersteunen, en met succes, want er zijn er ook al een paar met een topsportstatuut.

Op het vlak van afgesloten wielerpistes zijn we er in Vlaanderen niet op achteruitgegaan en is er eerder sprake van een stabilisatie. We hebben zes open wielercircuits in Vlaanderen. We hebben ook drie gesloten circuits, en daar komt er dus eentje bij. Het is inderdaad beperkt, maar wel het vermelden waard.

Ik kom tot het idee van een koerspact. We weten dat dat niet als eerste op de radar staat. De schepen van Openbare Werken en Mobiliteit is niet altijd de schepen van Sport.

Kris Van Dijck (N-VA): Bij mij wel.

Minister Ben Weyts: Bij u toevallig wel.

Kris Van Dijck (N-VA): En het is de neef van Bart Wellens.

Minister Ben Weyts: We kunnen dat moeilijk verplichten, maar het is een invalshoek. Bij de verkeersinrichting, de straatinrichting zouden we inderdaad rekening moeten kunnen houden met de organisatie van koersen, maar we weten dat er daar verschillende partijen en overwegingen spelen. Alleszins trachten we maximaal de gemeenten te sensibiliseren en proberen we anderzijds de koersorganisatoren maximaal te ondersteunen en input te geven. We hebben de uitleendiensten, er is de hele aanpak van hoe je te werk kunt gaan. We hebben een heel stroomschema over de manier waarop je een koers kunt organiseren en op welke elementen je moet letten. We proberen extra inspanningen te doen. Ik verwees daarnet al naar de samenwerking met de EHBO-diensten en Rode Kruis-Vlaanderen. Ook dat pikken we weer op vanuit de idee om maximale ondersteuning te bieden en maximaal te ontzorgen.

De vereisten nemen maatschappelijk alsmaar toe. Veiligheidsvereisten zijn op zich wel goed. We begrijpen dat ook. Maar het brengt met zich mee dat sommigen dreigen af te haken en door de bomen het bos niet meer zien of terugdeinzen voor de verantwoordelijkheid. Daarin proberen we tussen te komen en maximale ondersteuning te bieden.

De voorzitter: Mijnheer Bothuyne, u krijgt het slotwoord. Ik zou zeggen: maak er een sprint van.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Er is al heel veel gezegd en er valt nog veel te zeggen. Zo'n koerspact in Vlaanderen, met de organisatoren, wielersclubs en lokale besturen, is een idee waarop we moeten voortwerken om de veiligheid en de financiering te kunnen voorzien.

De uitleendiensten moeten verder worden uitgebouwd met een aanbod. Het kan ook verder gaan. Wielersport dreigt duur te worden voor vele jonge mensen die willen instappen. Misschien moeten we tot de U15 verplichten om enkel met aluminiumfietsen te rijden, die wat goedkoper in aanschaf zijn dan carbonfietsen. Misschien moeten we met een uitleensysteem van fietsen een aantal zaken mogelijk maken en de drempel verlagen om in de wielersport te stappen.

De coalitie met de topwedstrijden is een goed idee. Er zijn al wat topwedstrijden die inspanningen doen voor jeugdwedstrijden, maar er kan meer. We moeten onze clubs en organisatoren meer en beter ondersteunen. Er zijn al heel veel goede stappen gezet, maar als ik het goed heb begrepen, zullen we allemaal samen nog een tandje bijsteken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.